

Leto II

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 9

Naročnina: letno Din 24—
polletno „ 12—
četrtletno „ 6—

Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

Prvi klevetniki Zbora že kaznovani, ostali pridejo takoj za njimi!

D. V. Ljotić:

Kako nastanejo revolucije?

Pisali smo že o tem, da so tri vrste zgodovine. Prva je tista zgodovina, ki obravnava življenjepise kraljev in cesarjev, vojne in bitke, kulturo in gospodarstvo — torej historijo v dve dimenziji.

Druga je tista, ki hoče ljudsko zgodovino razlagati samo z ljudsko ekonomijo — torej materialistična historija v eni dimenziji.

Tretja pa je ona, ki hoče prikazati ljudsko zgodovino z razlago stanja ljudskega duha.

Danes pa hočemo iti za korak naprej in na kratko povedati, kako nastajajo revolucije. To vprašanje je zelo dramatično, pa tudi zelo aktualno: dramatično je, ker je razvoj dogodkov ob vsaki revoluciji tako živo prepleten z dramami, pa je tudi sam ena sama velika drama; aktualno je, ker se — kakor je našim pristašem »Zbora« od njegovega začetka jasno — vse človeštvo že 23 let nahaja v največji, najdramatičnejši revoluciji, kar jih pomni zgodovina.

*

Pred nekaj dnevi so me povabili prijatelji na večerni sestanek neke ruske družabno-politične organizacije, na katerem naj bi ruska mladina na kratko predavala in diskutirala.

Sedel sem v svoj kot in motril še pred pričetkom vhod, kdo vse prihaja. Vse je tako tipično rusko: prišli so stari gospodje in s poštovane gospe, pa mladi ljudje in tudi žene. Na odru so sami mladi ljudje, očitno prvič. Energično razkladajo s polnim prepričanjem, da v Sovjetiji poka, da se zgradba marksistične tiranije majo v temeljih, da se nizajo procesi eden za drugim, da sta sabotaža in pasivna rezistenca ljudstva vsak dan večji, da se pojavlja znova glad v razmerah, ki so samo v Rusiji mogoče. Rusija se mora prebuditi — tista nova, nacionalna Rusija. »Toda s čim naj se vrnemo tja?« se vprašujejo. »Ali smo se kaj naučili?«

Bog ve, kaj mislijo ti mladeniči, česa bi se emigrantska mladina morala naučiti? Socialni smisel nacionalnega življenja! Ako tega ne razumejo, ne razumejo ničesar — nimajo ničesar, da bi ponesli v Rusijo!

Toda — za temi govorniki prihajajo »ugledni aponenti«. Kaj je z monarhijo? Zakaj je ne omenjajo? Ali ne razumejo, da nacionalna Rusija ni mogoča brez monarhije? Ali ne vedo, da so nesreče priče s trenutkom, ko je monarh stopil s prestola? ...

No in ko v odgovoru izreče mladenič: da se v Rusijo gubernatorji ne bodo vrnili — pristopi na oder star, energičen, a dobrušen gospod in ostro odgovori: »Ni države brez policije!« Pri tem je z očitnim samodopadanjem motril publiko. Na koncu sestanka pa je dejal eden od voditeljev grenko: »Odhajamo odtod razočarani, ker nismo našli »stikalne točke«.

Razmišljal sem pozneje o vsem tem. Eni govorijo samo o socialnem momentu, drugi pa samo o monarhiji. Končno izjavijo, da niso našli »stikalne točke«.

Jaz pa sem pustil tako monarhijo kot socialno vprašanje in sem prešel v mislih dvajset ali trideset let nazaj: zagledal sem Rusijo, sveto Rusijo, Gospodarja Imperatorja, svetlo njeno »hristosnost«, sijaj njene visoke družbe, bogastvo njenih bogatih sinov, njeno visoko umetnost, ogromnost njenega neštevilnega ljudstva in zemlje — pa sem se vprašal: Kako vendar je tam nastala revolucija? Kako

sploh popusti tak red, kako zastanejo kolela družbeno-politične mašinerije?

To je dramatično in zelo aktualno vprašanje.

*

Nekoč sem bral — dolgo je že tega — neko dobro knjigo, katere ne morem več najti. Bral sem v nji pismo, katero je pisal neki prefinjeni patricij in senator iz Rima svojemu prijatelju v južne provincije Italije. Rim je bil tik pred padcem v naročje Gotov; takorekoč nekaj dni pred propadjo zahodnega rimskega cesarstva. Piše torej tisti senator prijatelju in ga prosi, naj mu pošlje takega vina, kot mu ga je preje nekoč poslal, od katerega mu je ostal samo sladek spomin, toda niti kaplje v kleti.

To pismo je tako vedro, kot nebo brez oblakov. Pozabil sem ime tistega patricija in senatorja, pa mi je žal za to. Nisem pa pozabil one vedrine, katera je dihala iz tistega pisma.

»Tistega sladkega vina mi pošlji, prijatelj! Čakam nanj nestrno, tako imenitno je to vino. Nikdar ne bom pozabil njegove sladkosti. Toda škoda, niti kaplje ga nimam več v svojih hladnih sodih. Ampak sam si kriv, ker si mi ga poslal. Zato mi ga pošlji zopet in čimprej!« — tako je, v kolikor se spominjam, pisal patricij in senator.

Nisem si zapomnil tega pisma zaradi vina, niti ne samo zavoljo njegove vedrine — temveč zato, ker se je že naslednji dan po tem pismu trinajststoletna historija Rima kot prestolnice velikega rimskega imperija dokončala. Barbari so vdrli čez njegovo obzidje in ga zavojevali. Na Forum Romanum-u so morda sedeli senatorji kot kipi na svojih kamenitih sedežih, dostojanstveni in nepremični. Med njimi je najbrž bil tudi patricij, čigar pismo se je ohranilo do danes. Toda njihove oči so z grozo gledale nove ljudi, novo zgodovino, kako se je naenkrat pojavila in surovo pogazila in prelomila vse staro.

Naš senator pa — tik pred tem dnevom — je pisal prijatelju o sladkem vinu! Zanj je tega dne nebo bilo brez oblaka. Od severa so prihajali glasovi o prodiranju barbarske vojske, surove a krepke. Kdo bi danes mogel razumeti to vedrino, ali boljše, brezskrbno mirnost tega senatorja? V njegovem pismu ni sledu kaké mračne brazde na čelu — v njem ni niti bojazni, niti slutnje. Pomislite pa, da je pisal svoje pismo na predvečer propasti zapadne rimske države — pomislite, na predvečer zaključka ne samo trinajststoletne historije starega Rima, temveč več tisočletne antične zgodovine človeštva.

In če sedaj spričo tega dogodka preotrimo vprašanje: kako je moglo priti do te ogromne spremembe obraza historije, kako je padel stari Rim, kako so Kapitol in Forum na mesto prefinjene rimske gospode zasedli gotski surovi in močni vojskovodje — po tem nam odgovora ne more dati noben ekonomski diagram, nobena statistika vojsk, temveč nekaj drugega: to pa je tisto, česar ni mogoče izmeriti, s čemur pa se kljub temu vse meri: to pa je stanje duha.

Oglejte si tega rimskega patricija s stališča njegovega pisma na predvečer padca starega Rima. Prepričan sem, da tistega dne ni pozabil nobene skrbi za svojego negovano osebnost. Lase so mu namazali z dišavami, spretni sužnji so mu izmasirali njegovo gosposko telo — pri tem pa se je spomnil finega okusa tistega imenitnega prijateljevega vina. In v ča-

su, ko mu je upravnik njegovih posestev javljal, da so prišli sli iz njegovih posestev iz gornjega toha Tibere in javili prihod barbarske konjenice, ki je napravila mnogo škode in zopet izginila kot vihar — je samo zapovedal: »Piši...«, pa mu je z nasmehom in sladkimi besedami narekoval pismo, po katerem smo si ga zapomnili.

Nekateri vam bodo grmeli proti plemstvu, proti latifundijam in dokazovali, da je od tam prišla ta revolucija kot konec antične in pričetek historije starega veka.

Toda jaz vam moram takoj povedati, da je plemstvo obstajalo tudi med barbari, ki so pahnili Rim z dotedanjega prestola. Tudi med barbari je imelo plemstvo mnogo večje imovinske pravice, kot drugi člani istega ljudstva. Torej ni bilo plemstvo kot plemstvo vzrok propasti, pa tudi ne latifundije, pa naj bi bile še tako čudovite — ker je na drugi, Rimu nasprotni strani tudi bilo plemstvo z mnogo večjimi pravicami kot so jih imeli navadni ljudje.

Torej je moral biti vzrok neke drugje.

Vsak red, kakršnegakoli ljudstva in kakršenkoli bi bil, predstavlja neko vrsto ravnotežja. V nobenem redu dolžnosti in pravice ne morejo biti na vse člane enako razdeljene. Nekdo more imeti več pravic, pa zato tudi več časti — zato pa mora imeti tudi več dolžnosti. Naj bo red kakršenkoli: če tisti, ki imajo pravice, čast in oblast izpolnjujejo popolnoma svojo dolžnost — ne pride in ne more priti do revolucije. Taka družbenopolitična zgradba je čvrsta in stalna.

Če pa se narobe zgodi, da tisti, ki imajo oblast, pravice, ki so obsuti s častmi, uživajo slast — pa pozabijo na glavno, radi česar jim je dana oblast v roke in odkoder in zaradi česar imajo tiste pravice — če pozabijo na dolžnosti — potem se ravnotežje prekine, družbenopolitična zgradba se zamaje in se mora zrušiti.

Evo — tako nastane revolucija!

Torej tedaj, ako tisti, ki imajo v rokah oblast, čast in slast, pozabijo na težka bremena in skrbi, ki so prirodno zvezane s pravicami; če kot otroci ločijo sladke in lahke stvari od grenkih in težkih — pa sprejemajo sladke in lahke nase in jih uživajo, se z njimi kitijo in šopirijo — grenke in težke pa odklanjajo.

*

Pomislimo na eno od največjih držav tega sveta, ki je monarhija; na njenem prestolu pa sedi mlad in priljubljen kralj z velikim ugledom. Njegova oblast je manjša od njegovega ugleda, le-ta pa mu daje ogromno moč.

Ta vladar se zaljubi. Nesreča je v tem, da tiste žene, katero on želi poročiti, ljudstvo ne bi moglo sprejeti za kraljico. Mladi kralj pa je odločen in reče: »Kakor ima vsak človek pravico na osebno srečo, tako tudi jaz — in mnogo ljudi ponavlja to za njim.

Ko sem bral o tem, sem se zdrznil nad strašno slabostjo duha, nad prepadom, ki ga je pod svojim prestolom odkril mladi kralj. »Kot vsak človek — je dejal kralj. Ali pa kralj more biti »vsak človek?« Ali ni on izjemen človek, ali ni obsut z oblastjo, častjo in slastjo? Odkod pride, da hoče ta mladi kralj naenkrat v tako važni stvari biti kot »vsak človek?«

To pride samo od tega, ker je popolnoma pozabil na gornje dolžnosti in težka bremena, zaradi katerih je ravno dobil oblast in pravice.

Pod njegovimi okni pa stoji na straži čisto mlad človek, komaj odrasel deček. Večeri se in mimo njega hodijo pari mladeničev in deklet. Tudi njegova nevesta

Častna legija Zbora

1. Petar Jakovljević, ključavničar, Smederovo, — težko ranjen na zboru pri »Triglavu«. Ranjen z bodalom pri hrbtenici skozi ledvico. Do pred par dnevi je ležal v Splošni državni bolnici, a sedaj je na kliničnem zdravljenju, ker še vedno krvavi iz ledvic.

2. Sredoje M. Koledin, dninar, Vranjevo. Ranjen na zboru pri »Triglavu« s kamnom po glavi.

3. Ivan Antin Mateljan, delavec iz Grohotama, otok Solta, Dalmacija. Ranjen z nožem dvakrat v roko in enkrat v bedro. Leži v splitski bolnici.

Objavljamo šele naknadno imena naših tovarišev borcev, ki so se s svojo krvjo vpisali v Častno legijo »Zbora«.

Za prva dva smo zvedeli šele kasno, ker je bil prvi takoj prenešen, težko ranjen, v splošno državno bolnico, odkoder se do pred par dni sploh ni oglašil, drugi pa je odšel takoj po zboru domov, da bi nadaljeval svoje težko delo. Tretji slučaj pa najbolje razjasnjuje sledeči dopis šibeniške »Tribune«.

»Vračal se je domov Mateljan Ivan Antić, 28 let star. Mirno se je pogovarjal z nekoliko tovariši. Kar naenkrat prileti Mladinov Ante in ga začne zbadati z nožem. Dvakrat ga je ranil v roko, a enkrat v bedro. Na koncu je še ustrelil iz revolverja, vendar ga ni zadel. Vse to se je odigralo v trenutku, tako da niso mogli prisotni ničesar preprečiti, temveč so le mogli odpeljati ranjenega domov. Mateljan Ivo leži sedaj v splitski bolnici. Ne ve se še, če mu ni tretji ubod ranil morda tudi čreva, in če ne bodo nastopile še komplikacije.

gre mimo, čudi se mu, kako lep je v sijajni uniformi, mnogo lepši kot v delavski bluzi s čepico na glavi. Toda ta mladenič stoji kakor kip, komaj da pokaže z očmi, da je videl dekleta in se ga razveselil.

Niti ta mladenič ne misli, da ima pravico reči »kot vsak človek«, ker je dobil izjemno in častno mesto v družbi, čeprav samo za trenutek. Zato ne more ravnati tako, kot delajo njegovi vrstniki.

Gori, nad njim pa je kralj, katerega čuva, ki pa izjavlja: »Kakor vsak človek... To je, vidite, oslabelelost duha — to je ločitev pravice od bremena, ločitev slasti od grenkobe, to je revolucija, ki grmi v daljavi.

Kako naj monarhija izdrži tak udar? Ako monarhi, carji in kralji — ako plemstvo in vlastodržci pozabijo, da jim v življenju morajo pravice biti zvezane z bremenom — če hočejo ločiti proti narodi stvari tisto, kar se ne more ločiti brez ogromne neposredne in neodvnljive nevarnosti — tedaj pride revolucija, mora priti revolucija, tedaj se morata nebo in zemlja zoperstaviti takemu redu, da bi »druga nastala sudija...«

*

Pred skoro sto leti je potoval nek tuj potnik skozi malo Srbijo. Slišal je mnogo o knezu Milošu; ko pa je prišel v državo, je videl kneginjo Ljubico in njene sinove — knez Miloš je že davno odšel iz države. Kot potnik, ki ga ni videl, je tujec izjavil:

»Ne vem, zakaj se je to zgodilo — toda nihče se ni izgubil prestola brez svoje lastne krivde.«

Res je! Nihče — absolutno nihče! Prestoli so tako trdni po svoji narodi, da jih je mogoče izgubiti samo, če se delajo napake — in sicer velike.

Te napake pa delajo carji in kralji, plemiči in vlastodržci, kadar hočejo izsrkati slast iz svojih pravic — pri tem pa odvrtaajo od sebe grenkobo svojih bremen.

Novi humanizem

Znameniti državnik, predsednik češkoslovaške republike g. dr. Edvard Beneš je ob priliki svoje promocije za častnega doktorja prava na vseučilišču Komenškega v Bratislavi govoril tudi o duhovni in materijalni krizi današnje Evrope, o njeni rešitvi in o novem humanizmu 20. stoletja.

Predsednik republike je opozarjal na nove duhovne struje, nove boje za novo filozofijo, moralo, novo pravo in novo državno pravo, ki se pojavljajo na Angleskem, v Ameriki, v nordijskih državah in posebno na Francoskem, pa tudi v Nemčiji. To stremljenje imenuje dr. Beneš **novi humanizem 20. stoletja** ter mu stavi za nalogo, da upošteva vse, kar se je pri razvoju Evrope in sveta od francoske revolucije dalje dogodilo in da prevzame v svoj sistem vse to, kar nas loči od Evrope 19. stoletja, kar je prinesla narodna misel od l. 1848. do l. 1914. Evropi, kar so prinesle socialne potrebe, povzročene vsled vojne in nastale po vojni, kar zahteva od nje udeležba novih plasti delavcev in kmetov na vladi, kar je prinesla moderna tehnika, nove potrebe in gospodarska veda, kar zahtevajo nove potrebe in nazori o funkcijah dolžnostih moderne kolektivistične države, kar so si izsilile izkušnje zadnje vojne in krize mednarodnega povojnega prava, kar so nam prinesle izkušnje ruske revolucije, pogreške in propast evropskih povojnih demokracij, izkušnje evropskih avtoritativnih režimov, uspehi in neuspehi ali napake Društva narodov

Po mnenju predsednika gre za **nov humanizem**, njegovo novo filozofijo, novo moralo in njegovo novo pravo, ki naj bi jo prilagodile stare koncepcije humanistične liberalne demokracije, ki izvirajo iz francoske revolucije, potrebam nove narodne, socialne, gospodarske in kulturelne demokracije novega tipa, novega kova, novejša, jače fundacije, ki bi bila v stanu odpraviti krizo, ki so jo povzročili ves razvoj 19. stoletja, svetovna vojna in njene posledice, izkušnje uspešnih in propadlih demokracij in evropskih avtoritativnih režimov.

Prav interesantno je, da je tudi tak državnik, kakor je dr. Beneš, obsodil liberalno demokracijo, socializem in komunizem in tudi dosedanje avtoritativne sisteme in to ne v navadnem pogovoru, marveč v dobro premišljenem govoru programatičnega značaja. Obsodil je vse dosedanje režime in zahteval, da stopi na njih mesto **sistem, ki bo spravil v sklad in pravo razmerje svobodo z avtoriteto in disciplino**, kjer bo osebnost v pravem razmerju proti kolektivu, kjer bosta narod in država v pravem razmerju s človečanstvom in mednarodno družbo, kjer se umakneta narodni in državni egoizem mednarodnemu sodelovanju vsega človeštva, kjer se umakne gospodarska avtarkija mednarodni trgovini in velikemu mednarodnemu gospodarskemu sodelovanju.

Ta obsodba liberalne demokracije in vseh socialističnih režimov od narodnega socializma do komunizma s strani predsednika dr. Beneša je toliko pomembnejša, ker je veljal tudi on vse do zadnjega časa za pristaša liberalne demokracije. Tudi on je uvidel, da je sistem liberalne demokracije zastarel, nesodoben in da ni sposoben rešiti narodov iz krize, v katero so zašli po vojni. Zahteva sistem, ki bo vzpostavil zopet pravo razmerje na eni strani med svobodo posameznikov z avtoriteto in disciplino na drugi strani. To razmerje so seveda najtemeljiteje razrušili komunisti, tako da v Rusiji o svobodi sploh ni več moči govoriti. Ker so ubili privatno inicijativo s tem, da ne priznavajo več zasebne lastnine, so jo morali nadomestiti s silo. S tem je pa bila pogažena vsa svoboda. Vsako izražanje misli, ki bi ne bilo v skladu z voljo onega, ki je slučajno na krmilu, tvori najtežji zločin proti državi in se kaznuje s smrtjo, tako da se moramo čuditi, kako je mogoče, da se dobi še danes pri nas take zaslepljenice, da si žele komunistične svobode.

Kakor komunizem ne priznava posameznikom nikake svobode, tako je pa liberalna demokracija njegov antipod, ker priznava individuu vso svobodo, ki je omejena le po določbah kazenskega zakona. Zlasti pogubna je taka svoboda v gospodarstvu. Delavec je izročen na milost in nemilost podjetniku, ki izkorišča povojno brezposelnost v to, da tlač

mezde navzdol. Delavcem se pod nobenim režimom še ni tako slabo godilo, kakor pod vladno liberalne demokracije. Kakor se to paradokso glasi, je pa le gola istina, da jih je popolna svoboda zaslužila in jih ubija. Prostovoljno mora iti h kapitalistom pod naslabšimi pogoji v službo.

Pa še drugo zlo je rodila liberalna demokracija. Splošna, enaka, direktna, tajna volilna pravica je favorizirala ustanavljanje političnih strank, ki so si prilastile vso moč v državi. Delovanje teh ne upošteva več koristi volilcev, marveč se osredotoči samo na boj za oblast. Čim dobi ena stranka oblast, jo skuša za vsako ceno obdržati in tako vidimo, da dajo volitve vse prej kakor sliko po volji ljudstva. Da svojo moč tem lažje uveljavi, proglasi vladajoča stranka volitve za javne in s tem ubije še zadnji ostanek svobode.

Stranka pritisne na vse javne nastavljenice, na dobavitelje itd., le-ti zopet na svoje uslužbenke, dalje na denarne zavode, ti pa zopet na svoje nameščence in dolžnike. Svobodno voli samo še oni, ki živi od rent, vsi drugi morajo pa biti pripravljeni, če bodo po svojem prepričanju glasovali za stranko, ki pri volitvah slučajno propade, da bodo trpeli škodo. Trpijo posamezniki, trpi pa javna morala, trpi ugled oblasti itd.

Predsednik dr. Beneš ima prav, ko zahteva, da se mora spraviti v sklad in pravo razmerje svoboda posameznikov z avtoriteto in disciplino. Te zahteve more pa izpolniti samo država »Zbora«. Priznavamo načeloma popolno svobodo, omejujemo jo pa samo v gospodarstvu v prid šibkejšim slojem, ki se sami ne morejo braniti pred izkoriščanjem s strani velikega kapitala. Postavili smo si za načelo, da mora vsak, kdor dela, **najmanj toliko zaslužiti, da lahko dostojno preživlja sebe in rodbino**. Industrija, ki tega

Občni zbor VI. armije

Nehote se človek zamisli ob tem občnem zboru, kaj prav za prav pomeni za vso državo in ne samo pri nas, temveč tudi drugje, železniški stan. Velika je odgovornost, velike so zahteve, ki se stavlja na ta stan! Preveč gledamo vsi v tej VI. armiji samo državne uslužbenke, ki opravijo svoje uradne ure, potem pa grede k svoji družini brez skrbi. Ne opazimo, da samo ta stan skrbi za celoto, ki uživa sadove njih naporov. Kjer se pravilno razume z merodajnih mest pomen tega stanu, tam se jih tudi pravilno upošteva. V takih državah so železničarji gospodje, kar jim tudi gre. Le-ti pa vračajo upoštevanje njih službe s hvaležnostjo in žrtvujejo vse svoje moči za dobrobit in napredek te ustanove, kateri služijo, ki jih upošteva, ki jih pa tudi primerno nagraja. Žal, pa vsega tega ne bi mogli trditi o tem stanu v naši državi. Dolgo so čakali na izboljšanje svojega položaja, bilo je 7 suhih let in vse izgleda, da bo še nadaljnih 7 let suhih, ker se celo z merodajnih mest nepravilno pojmuje železničarski stan. Ne zna, oziroma noče se upoštevati niti njih velika ljubezen do naše države, ki so jo najboljše izpričali takoj po svetovni vojni, ko so v prid domovine pozabljali na ceno lastnega življenja, na družino in na vsako razvedrilo, ki so ga tako nujno potrebovali. Ne zahtevajo železničarji nemožnih stvari, zahtevajo in morajo pa dobiti to, kar jim gre v sorazmerju z ostalimi. Dokler pa tega ne bodo dosegli, toliko časa tudi ne morejo biti zadovoljni. Vemo sigurno, da bi pod drugimi okolnostmi vršili svojo službo še mnogo bolj vestno. Marsikaj mi ne moremo razumeti od njihovih težkoč in potreb, toda če jih mi ne moremo razumeti, vsaj na odgovornih mestih naše prometne ustanove bi morali biti ljudje, ki bi vse to razumeli in to proučili, nato pa vsmerili svoje delo za izboljšanje življenja našega železničarja, našega železniškega delavca, ki ima našo življenjsko pot nešteto krat v svojih rokah. Ni čudno, če obupujejo železničarji nad razmerami v državi in sploh nad državo, ko se ne zavzame nihče za ta stan. Vrnimo jim vero v boljšo bodočnost, v boljšo socialno pravičnost, ki je tudi že na tem svetu mogoča pri res ljudskem vladanju.

Ob polnoštevilni udeležbi delegatov so nam VI. armijci razgrnili pred očmi te-

ne zmore, ne zasluži zaščite, razen če ima država interes na tem, da se ta industrija razvije. V tem slučaju jo pa mora država podpirati in subvencionirati, da more zadostiti tudi v pogledu plačila delavstva, vsem svojim dolžnostim.

Prenizke mezde usvarjajo nezadovoljnost, povzročajo bolezni, zlasti jetiko, večajo kriminaliteto, ubijajo moralo kvarijo mladino ter rušijo rodbino.

Kakor pa zahtevamo za vsako delo primerno plačilo, zahtevamo na drugi strani tudi, da vsak dela. Delo pa ni samo dolžnost, ampak tudi pravica vsakogar. Država ima skrbeti za vse državljane. Njena dolžnost je, da se briga za odpravo brezposelnosti. Socialno skrbstvo države se ima raztegniti tudi na to polje. Škodljivo in nemoralno pa je, dati brezposelnim podpore, marveč naj se jim preskrbi dela, delomrže se pa odda v posebne zavode.

Tako smo torej navedli nekaj primerov, kako si zamišljamo ureditev razmerja med svobodo na eni strani in avtoriteto in disciplino na drugi strani in mislimo, da bi tak program odobral tudi predsednik republike dr. Beneš. Ker pa spoznavajo to tudi drugi ljudje, zapišemo trumoma potapljačo se ladjo liberalnega kapitalizma in iščejo novih potov. Ti razočarani pristaši liberalnega kapitalizma se sedaj čudijo, kako so mogli toliko časa tavati v temnem labirintu zmed in zablod starih partizanov, ko je vendar program »Zbora« tako jasen, tako čist, da ne dopušča nikakih zlorab in izkoriščanj, ki že vnaprej onemogoči vladno kapitala, ali pa proletarijata, ki hoče ravno, da so vsi stanovi enakomerno zastopani v vladi, da pa tudi vsi nosijo nedeljeno odgovornost za vsa svoja dela.

Ker uvidevajo ljudje, da je edino »Zbor« sposoben, spraviti v sklad svobodo z avtoriteto in disciplino v državi, se hitro množe njegove vrste, ki že strnjeno korakajo nasproti zmagi pravega humanizma.

K. F.

sednika zopet g. ing. Stane Roglič, ostali odbor se je pa neznatno izpremenil. Pri slučajnostih se je razvila zelo živahna debata o različnih strokovnih potrebah, katere so se udeleževali številni delegati podružnic.

Celoten občni zbor nam je nudil priliko, da spoznamo, kakšen mora biti stan v svoji borbi, ki mora biti neustrašna nasproti vsakomur, da se potem lahko žanjejo uspehi. Železničarji naj nam bodo simbol stanovske zavednosti, ki jo mi propagiramo in ki jo bomo tudi privedli v delo.

K. V. K.

Pravica je spregovorila

»Vreme« je obsojeno radi klevete »Zbora« in predsednika.

Z obsodbo Okrožnega sodišča za mesto Beograd z dne 24. pr. m., je obsojen po tožbi »Jugoslovanskega Ljudskega Gibanja Zbor«, urednik prestolniškega časopisa »Vreme« zaradi klevete na 10 dni zapora ter na plačilo in povračilo stroškov.

V imenu »Zbora« je vložil tožbo tovariš Milan Fotić, advokat iz Beograda. Pri razpravi je zastopal »Zbor« tov. dr. Danilo Gregorić, advokat iz Beograda.

»Vreme« je obsojeno zato, ker je prineslo 1. marca t. l. poročilo o zboru pri »Triglavu«, kjer je trdilo, da je »Zbor« avanturistična grupa, plačana iz inozemstva, katera izziva nered in izdaja interese naše države.

»Vreme« je obsojeno tudi zato, ker je tiskalo letak, ki je bil izdan pred tem zborom od boljševističnih in pol-boljševističnih dijakov. V tem letaku se je trdilo, da izdaja Dimitrije Ljotić interese Jugoslavije in sprejema denar iz inozemstva.

Na napade, ki jih je izvršilo »Vreme« proti »Zboru« in njegovemu predsedniku, je odgovorilo neodvisno sodišče. Odgovorilo je jasno in nedvoumno. Obsodilo je kot klevetnika onega, ki je trdil, da je pokret plačan iz inozemstva. Obsodilo je onega, ki je trdil, da je »Zbor« vpleten v nekakšne afeze. Obsodilo je onega, ki se je predrznil omadeževati svetlo ime »Zbora« in njegovega predsednika.

Pravica je spregovorila. Prvi klevetnik je kaznovan. Proglašen je klevetnikom. In tega se ne more nikdar več oprati.

Sedaj pridejo na vrsto drugi klevetniki. »Zbor« jih je tožil vse po vrsti. Sojeno jim bo v Okrožnem sodišču za mesto Beograd vsem po vrsti, kakor so tožbe vložene. V teku prihodnjih tednov bo imelo Okrožno sodišče še večkrat priliko, da izgovori obsodbo:

...kriv je, ker je oklevetal čast »Zbora« i Dimitrija Ljotića.

Še je pravica v naši državi! Ta pravica je spregovorila svojo besedo. Izpregovorila je tisto besedo, za katero smo vedeli, da bo izrečena.

Oni pa, ki nas v svojem strahu besno napadajo, naj pomnijo:

Na njihove klevete bo najprej odgovorilo državno sodišče s svojimi razsodbami.

Opozorilo

Širijo se glasovi, kakor da bi bil postal neki g. Karl Živic, trgovski pomočnik brez posla iz Bežigrada v Ljubljani, čegar izključitev je dne 11. febr. 1937 potrdila najvišja instanca »Zbora« v Beogradu, na nekak tajinstven način zopet član »Zbora«.

Ugotavljamo, da je to čisto brezsmiselna izmišljotina, ter svarimo vse tovariše, naj ne nasedajo takim gorostasnim vestem, ki imajo čisto prozoren provokatorski namen. Zboraši, posebno mlajši naj bi se namreč v dobri veri, da delajo po intencijah »Zbora« zapeljali h kakšnemu nepremišljenemu koraku, ki je »Zboru« ravno nasproten. V danem trenutku pa naj bi potem prav ta korak služil merodajnim kot argument proti »Zboru«, če že ne bi mogli naši nasprotniki ničesar sami opraviti proti nam.

Za danes se omejujemo samo na splošne ugotovitve. Če pa to ne bo pomagalo, bomo prišli v časopisu s podrobnostmi na dan, in ne bomo štedili nikogar.

Starešinstvo organizacijskega področja »Zbora«.

Viharji na svetovnih borzah

Na svetovnih borzah razsajajo viharji. Pričeli so se z vestmi revalvaciji (zvišanju vrednosti) ameriškega dolarja, kot sredstva borbe zoper špekulacijo cen in denarnih tečajev.

Kmalu nato so se pojavile nove alarmantne vesti o tem, da se evropski horizont »temni«, da »preti Evropi mir«, da bodo oboroževanja prenehala, tako da bo padel tudi nakup motorjev in surovin.

Vse svetovne borze so preživele težke dneve polne nervoze. Tako v Pragi, kmalu nato v Budimpešti, Dunaju, Londonu, Nev-Yorku, Parizu in Bruslju.

Razpoloženje je »pesimistično«, gre za znižanje cen. Situacija je slična tisti iz oktobra 1929. leta, ko je new-yorska borza doživela polom, ki je povzročil pričetek splošne svetovne krize.

Nastaja vprašanje, ali ne doživljajo konjunktura, ki so se od leta 1932. začele popravljati, svoje kulminacije.

Vznemirja dejstvo velikanske podražitve izdelkov produkcije, ki je posledica povišanja cen in mezd.

Cene produkcije rastejo nesorazmerno hitreje kakor pa kupna moč širokih mas naroda. Potreba po kreditu raste, a previdnost v podeljevanju kredita se še bolj veča.

Omajanje špekulacij blaga in vrednot (valut) je novi vzrok alarma. Špekulantje, ki kupujejo blago brez resne potrebe, edino radi razlik tečajev, ki jih pričakujejo — in, ki so zmožni to blago ob spremembi konjunktura v paniki vreči nazaj na trg — ogrožajo vsako konjunkturo.

Še bolj nevarne so oborožitve ki vendar ne večajo kupne moči množic, ampak ji nalagajo nova davčna bremena.

K temu splošnemu strahu so se še pridružili posebni momenti, različni za posamezne kraje, ki pa združeni kažejo žalostno gospodarsko perspektivo.

V Angliji, kjer je oborožitveno tekomanje porodilo ogromne nade na profit, kjer so špekulacije s kovinami, žitom in z delnicami že proslavljale svoj triumf, so kot strela z jasnega neba padli novi davki.

Povečali so davek na dohodek za 5 shil. na 1 funt (najvišji nivo v povojnem času). Razen tega so vpeljali nov, v Angliji dosedaj nepoznan davek na dobiček industrijskih podjetij, katerih dobiček je prekorščil za 6% srednji nivo dobička iz let 1932—1935.

Razočaranje špekulantov, ki so pričakovali ogromne profite od oboroževanja, ki pa so dobili v zameno nove davke, je velikansko.

Toda poleg tega so v angleškem gospodarstvu še drugi viri nemira. Anglija, ki je skoraj 6 let uživala socialni mir v industriji, je danes preplavljena z valovi stavk. Obenem se čuti močen nedostatek kvalificiranega delavstva.

Tudi denarni trg kaže pojave utrujenosti, zahteve po kreditu se večajo. Ravno kar so državne finance nastopile z emisijo prve tranše posojila so oborožitve v višini 100 milijonov funtov. (uspeh je porazen — dobili so samo 33 milijonov). In to je komaj začetek! Ali torej doba cenene denarja morda ne doživlja v Angliji svoje kulminacije?

Vidimo, da tudi bogati Angliji nalagajo nove oborožitve neizmerna bremena.

Tudi v Ameriki se stavke vedno bolj množijo in širijo ter zadobivajo dramatični karakter. Stavkovno gibanje vedno bolj prehaja v socialno gibanje. Nesigurnost povzroča tudi dejstvo, da ne more nihče prav uganiti nove Rooseveltove gospodarske politike. Roosevelt je dal inicijativo za novo politiko deflacije financ, ko je pristopil k znižanju budžetnih izdatkov za 25%.

V Franciji je gospodarski položaj vedno temnejši. Beg kapitala se neprenehoma nadaljuje. Zaupanja ni nikjer. Kljub novi ustavi o 40 urnem delu se stavke nadaljujejo in množijo, politična situacija je nesigurna, finančni položaj je zelo težak, kar vse kaže na zelo žalosten konec.

Ali bodo ti viharji prinesli lepo vreme ali dolgo deževno dobo, ne vemo!

Dejstvo pa je, da je sedanja svetovna gospodarska situacija zelo labilna, polna paradoksov in kontrastov in lahko pride do velikih presenečenj.

Ako prinese to neurje novo krizo, bi vstopil svet v novo dobo manipulacij kapitalistično-konjunkturalnih. Toda to

eksperimentiranje je v vedno večji meri nevarno. So to predvsem nevarnosti inflacij, ki so v zvezi z močnim porastom cen, pa brez načrtnega organskega gospodarstva, kakršnega demokracija, dekla svobodnega kapitalizma, ne trpi.

Specijalista, ki združujeta v Jugoslaviji demokracijo in načrtno gospodarstvo sta v novejšem času dr. Dinko Puc (pa ne na magistratu), v najnovejšem pa še nekdo drugi. Najbrž pošljejo v kratkem »velike zapadne demokracije« po ta dva, kakor so poslale po Van Zeelanda, da jim v družbi s tem slednjim rešijo ves zgoraj opisani problem, kajti na beograjski borzi vlada najbolj mirno razpoloženje...

Po sledovih Bruseljske godlje

Povsod je že razkristranjenih katolikov, tudi v Jugoslaviji! Pa prav v vseh stanovih!! Bajka o tem, da bi pri nas kakšna stranka ali obleka jamčila za kakršenkoli čisto opredeljen svetovni nazor, spada že davno med staro šaro. Po pojmovanju sveta zbira svoje borce edino »Zbor« za revolucijo duha ustvarjajočega navdušenja in — komunisti za revolucijo razdiralnega besa...

In prav vsakemu za sebe se bo treba kaj kmalu odločiti! — (Konec članka »Bruseljska godlja« v zadnji številki »Zbora«.)

Mariborska »Neodvisnost« se hvali, da so se že trije rimo-katoliški duhovniki izrekli za njeno (?) »linijo«.

Ljubljanski »Dom in svet« priobčuje članek nekega gospoda Kocbeka.

»Slovenec«, »Narod« in »Jutro« hite, da s ozirom na gornje vsak po svoje nehote dokažejo, kako pravilna je naša trditev v zadnji številki »Zbora«.

»Straža v viharju« čuti, kam drvi strankarsko katoličanstvo, pa se je s prav odkrito srditostjo vrgla kot izgleda bolj na »Dom in svet«, kakor pa na neznanega Kocbeka.

V našem užitkem »Zboru« z dne 30. aprila pa piše tov. prota Tasa Urošević brez ozira na posamezne veroizpovedi naslednje:

Duhovniki, ki z narobe življenjem ubijajo ugled vere in pobožnosti med ljudstvom, so podobni tistim ruskim razbojnikom, ki so ubili in oropali nekega potnika, niso pa hoteli pojesti pečene kokoši, katero so našli v prtljagi ubitega, zato ker je bil ta dan — Veliki petek...

Razkranjanje vsake stranke, kakor tudi vsakega stanu in organizacije v njej na dva dela, je torej povsod na domu in svetu...

F. K:

Sličica socialne bede

Nek urad je prejel seznam oseb o neplačani davščini na nek predmet. (Davščina se ne plačuje samo na davčni upravi.) Vrstijo se k zaslišanju. Dolga vrsta jih je, več sto. Kdor ima denar, je tako srečen, da se takoj »odkupi«. Drugi manj srečni hočejo pa dokazati na ta ali oni način, da niso krivi. Brezposelni vzklikajo: »Dela mi dajte, pa bom takoj plačal!« Res je, gospoda, ki terja davščine, ne pomisli na to, da njegov bližnji nima niti za vsakdanji kruh, za družino, kljub temu, da se vozi par ur daleč v službo za tisto majhno mezdo. Toda, saj imamo vendar najbolj »moderno« uredbo o minimalnih mezdah, kateri manjka samo še zakon o smrti.

Najbolj pa se mi je vcepil v srce slučaj neke ženske, ki spada tudi med prej navedene »seznamovce« in pride redno vsak teden z otrokom v urad ter prinese malenkostni znesek na »račun« odmerjene davščine. Opazujem jo, s kakšno bolestjo dá tisti znesek, ko ji morda mož, družinski oče, prinese na teden le nekaj kovačev, s čemer mora skrbeti, da se cela družina prehranjuje in živi. Pomislimo vendar, dati mora naenkrat 10 Din, ko je pa vendar že natančno izračunala, za kaj bo vse to porabila! Toda vestno jih odnese tja, kjer jo kliče dolžnost. Nihče ne sluti, kaj se odigrava v materini duši, ko želi, da pomaga otrokom, pa ne more. Nihče ji ne vidi v njeno dušo. Najmanj pa to vidijo tisti, ki so postavljeni, da pomagajo, oziroma oni, ki bi lahko pomagali.

Nehote so mi prišle na misel več let stare knjige, ki niso niti zaključene niti iztirjane. Toda tam je pač »gospoda« in tja se ne sme drezati, kot ne v sršenovo gnezdo. Kakšna razlika: na eni strani par kovačev, ki se vestno izterjavajo od tisti, ki si jih odtrgavajo od ust — na drugi strani visoke vsote onih, katerih se nikdar ne terja in ki se valjajo v mehkih perncah ter v izobilju.

Tako vidimo, kako je pri revni ženei kljub temu, da ji bol razjeda dušo, kljub temu, da ve, da bi tisti denar morala porabiti za družino, za nujno potrebo, vendar močnejši čut vestnosti. Bla-

Kako so si predstavljali Jugoslovane?

Celovski list »Kärntner Tagblatt« je izdal za 10 letnico koroškega glasovanja slavnostno prilogo v velikem formatu z 91 stranmi. Poveljniki raznih oddelkov bojnega ozemlja opisujejo boje za Koroško, nevojaki-politiki opisujejo dogodke pred začetkom bojev, razne osebe opisujejo posamezne dogodke, epizode iz časa bojev za Koroško.

Tedanji katehet na meščanski šoli v Vošpergu, sedaj stolni kanonik v Celovcu M. Hopfgartner piše na 44. strani o viharjih majniških in junijskih dnevih v Vošpergu l. 1919. — Dne 28. majnika 1919 so podvzeli Jugoslovani na celi fronti ofenzivo. Prebili so nemško fronto in še isti dan zasedli Pliberk, Železno Kapljo, Doberlovas in vso Podjuno južno od Drave. Dne 2. junija so zasedli Št. Pavel v Laboški dolini, 4. junija Velikovec, 6. junija Celovec. Vojaška zmaga je bila popolna in če bi bila ta odločevala, bi danes na Koroškem drugače izgledalo. Vošperga Jugoslovani niso zasedli. Oglejmo si, kaj pripoveduje Hopfgartner o razpoloženju v Vošpergu v onih dneh. Takole piše:

»Bilo je nekega majniškega dneva 1919 (biti je moralo proti koncu majnika). Vskovrstne vesti so se podile skozi lepo mesto Laboške doline, ena hujsa od druge, in so begale meščane. Da je naša črta predrta, da se morajo naši pred premočjo umikati, Srbi da jim sledijo požigajoč in moreč (Srbe in Jugoslovane sploh so si torej predstavljali kot divje Turke, ki so pred stoletji požigajoč in moreč vdirali v naše dežele! op. priobč.). Prihajajo begunci iz spodnje doline, njihova poročila povišajo razburjenje, isto se še poveča, ko vozi voz za vozom skozi mesto, brezkončna vrsta. Na vozovih, kar je kdo mogel v naglici zagrabiti, najraznovrstnejše reči, tudi sod za sadjevec je bil zraven. Razpoloženje je bilo razdraženo, posebno proti samostanu Št. Pavel, o katerem se je razširilo sovražno in nerեսnično obrekovanje, kakor da je priklical Srbe. Zmešnjava in razburjenje je narastlo, ko je na svojem umiku prišla v Vošperg narodna bramba (Volkswehr). Artilerija je zavzela svoje postojanke na gradu (nad Vošpergom je grad), pa je na prošnje Vošperčanov zopet odšla in se je umaknila v Franče (Franče so prva železniška postaja od Vošperga v severni smeri; v Frančah je tovarna za papir, v tovarni je zaposlenih tudi mnogo Slovencev — op. priobč.).

Razburjenje je narastlo do najvišje mere, ko sta se prikazala dva srbska letalca in sta krožila nad mestom (Nemec H. označuje vse jugoslovansko kratkotalno kot srbsko! — op. priobč.). Zdaj so tudi Vošperžani začeli spravljati skupaj in se odpravljati v zgornjo dolino (proti severu). Toda bilo je zelo težko priti naprej, ceste so bile z vozovi kakor zagozdene. Če bi bili Srbi sledili, vse bi bilo postalo njihov plen. (Čudni nazori! Kakor da so Srbi ozir. Jugoslovani prišli na Koroško ropat! Prišli so, da osvobodijo Slovenski Korotan mnogostoletnega nemškega jarma! Prišli so kot osvoboditelji, ne kot roparji in požigalci!).

Ker se je reklo, da Srbi posebno gredo na zlato in srebro, sem tudi jaz mislil na to, da spravim svoje dragocenosti na varno. Ni bilo mnogo, kar ima meščansko-šolski katehet: palica s srebrnim ročajem, darilo ljubega vošperskega cerkvenega pevskega zbora. Ta drag spomin sem skrtil pod omaro. Žepna ura je bila iz nikla in je že nerada vršila svojo službo; to bi mi že lahko odvzeli.

Proti večeru je postalo čisto tiho v mestu, vsak trenutek smo pričakovali Srbe, kajti v Sv. Štefanu — kakor so pravili — so jih že videli. (Sv. Štefan je prva železniška postaja od Vošperga v smeri proti Št. Pavlu). Kot zadnja vojaška četa

gor Tebi domovina, če bi bilo mnogo takih src, toda, žal, je vestnost samo pri šibko stoječih, pri situiranih pa česa takega ni doma.

Kako drugače bi bilo na svetu, ko bi imeli vsi čut vestnosti, zlasti pa kapital. Če ne bi bil božanstvo vseh božanstev denar ampak delo, bi se gledalo na svet čisto z drugimi očmi. Toda to ni v interesu velekapitala. Danes je denar vrhovna mera vseh vrednosti, ne pa delo. Nekoliko tisoč bančnikom pa je dovoljeno, da terorizirajo ogromne mase ljudi s pomočjo poklicnih politikov-strankarjev.

so zapustili mesto visokošolci z Gradca. Noč je mirno minula, Srbi niso prišli.

Zjutraj se je reklo, da Srbi ne gredo naprej, da ostanejo v Št. Pavlu, toda gotovega ni nihče vedel; to je učinkovalo ohromujoče. Občinsko predstojništvo me je prosilo, naj se peljem v Št. Pavel, češ da bi bilo tam gotovo mogoče poizvedeti, kaj Srbi nameravajo. G. Fric Schüssler se je peljal z menoj. Dali so nama na razpolago konja in voz. Cesta je bila prazna, šele pri kolodvoru v Št. Pavlu je stal srbski vojak na straži, ni naju zadrževal. Močno nama je utripalo srce, ko sva se peljala dalje, pri Fischerju (gostilna in hotel v Št. Pavlu) sva stopila z voza. V samostanu sva dobila zaželjeni odgovor: Srbi ne prodirajo več dalje.

Proti večeru sva se zopet odpeljala, s seboj sva vzela razglas o prekem sodu in o kaznih, če ga kdo prestopi. Kaj bo storila straža? Ali naju bo pustila dalje? Vojak je pogledal, je salutiral in naju je pustil dalje. Kamen, ki mi je padel od srca, brčkone še leži tam na desni strani ceste.

Postalo je temno, pripeljala sva se nad Št. Jakob pod Št. Andražem. Naenkrat krik, najin voz se sunkoma ustavi. Moja prva misel je bila: »Zdaj pa imaš, zdaj si ujet.« Pa niso bili Srbi, bili so naši ljudje. Potem ko sva na vprašanja »Odkod?« »Kam?«, »Čemu?« zadovoljivo odgovorila in se legitimirala, sva se smela peljati dalje. Z navdušenim veseljem so sprejeli v Vošpergu najino oznako.

Tako se je Nemeč bal, da ne bi prišel pod tujo oblast. A zakaj so potem Slovence hoteli obdržati pod tujo (nemško) oblastjo? V Št. Pavlu so zapisali na svoj osvobodilni spomenik: Es gibt kein Glück so hehr und rein — als treu dem eig'nen Volk zu sein (ni je sreče tako zvišene in čiste — kakor ohraniti zvestobo lastnemu narodu). A zakaj so potem Slovence na Koroškem vzgajali za janičarje, kakor da naj bi za Slovence veljal oni izrek v nasprotni obliki: Es gibt kein Glück so hehr und rein — als treu dem fremden (tujemu) Volk zu sein??

Korotanec.

† Matevž Jakelj

Z bridkim srcem smo sprejeli vest, da je v celjski bolnišnici po dolgotrajni in mučni bolezni omahnil v naročje smrti, dne 22. aprila t. l. naš tovariš Matevž Jakelj. Bil je rodom iz tužnega Korotana, po poklicu kovač, in star 60 let. Vse njegovo življenje je bila pot hlapca Jerneja, polno razočaranja, mučeništva in trpljenja. Nikoder ni bilo zanj koščka sreče, še manj pravice, marveč le težka borba za skorjico kruha sebi in družini. Udarec za udarcem mu je odmerila kruta usoda, tako, da je bil naposled le še skušen stavec, posekan hrast... Brez sredstev, brez premoženja je, edina bodočnost je, cesta brezposelnikov... Mar ni to žalostno, mar ni to hudo? Ah, padel je junaško kot borec in trpin!

Tovariš Matevž! Ni Ti bilo usojeno, da bi se odpočil v rodni koroški zemlji, in tudi Ti ni bilo dano, da bi Te pospremili tovariši »Zbora« na poslednjo pot! Morebiti danes na Tvojem grobu ni niti zelenja, niti rož... Si pač eden tistih brezimnikov, katerih grobove ne označuje mrzli kamen, marveč samo turoben molk, kot odgovor za vse krivice in prestano gorje v življenju...

Ali vendar ta Tvoj molk nam jasno priča: da si bil z dušo in telesom ves naš! da si bil v borbi vselej prvi med prvimi! da se nisi nikdar ustrašil žrtev — za našo stvar! Bil si trpin in borec: Slava Tvojemu spominu in hvala Ti! Zakaj, izpolnil si do poslednjega diha svojo — dolžnost!

Državno in zasebno zavarovanje

Dragi tovariš urednik! Ko ste v predzadnji številki »Zbora« objavili tovarne iz Maribora, koliko da jih imajo inozemski judi v svojih rokah, ste jih polovico pozabili imenovati, ker skoraj vsa tekstilna in tudi kovinska industrija je v judovskih rokah, katere prav pošteno izmozgavajo naše delovno ljudstvo.

Na drugi strani pa vam morem, tovariš urednik, javiti veselo vest, da imamo v Mariboru vendarle industrijalca, kateri je enak našemu tov. Milanu Vapi ter skrbi po očetovsko za svoje nameščenice in delavce.

Torej, to je eden izmed redkih industrijalcev, kateri skrbi za dobrobit svojega delavstva. Je to gosp. Hutter, tekstilni industrijalec v Mariboru. Ne samo, da je njegovo delavstvo plačano najbolje izmed vsega tekstilnega delavstva v Jugoslaviji, temveč sega njegova skrb za delavstvo mnogo dalje. S svojim socialnim čutom nudi pomoč svojem delavstvu za starost in onemoglost, pa tudi za prostorno in higijenično stanovanje. Ustanovil je že maja meseca lanskega leta »Društvo za starostno preskrbo delavcev« tvrdke Hutter in drug v Mariboru. V fond tega društva prispevajo delavci 5% od svojega kosmatega zaslužka. Tvrdka pa prispeva vsako leto ob zaključku bilance tolikšen znesek v društveni fond, kolikor so znašali skupni prispevek vsega članstva v bilančnem letu. Po 10. letih vplačevanja imajo člani pravico do preživnine, katera znaša na mesec 50% povprečnega letnega prispevka, katerega je vsaki član vplačal v prvih 10. letih svojega članstva. Ta preživnina se pa vsako leto zviša za 2% tako, da znaša po 35. letih vplačevanja mesečna preživnina celih 100%. Člani imajo pravico do preživnine ob doseženem 60. letu starosti. — Nova državna meja je šele pri 70. letih starosti! — Po paragrafu 14. društvenih pravil se nalaga nabrana imovina v zgradbe delavskih stanovanjskih hiš in je društvo že letos kupilo na Pobrežju ogromen kompleks zemlje, kjer se bo v kratkem pričelo z gradbo 18 dvanostanovanjskih hiš.

Po novi uredbi o splošnem delavskem starostnem zavarovanju pa je ogroženo delovanje tega društva, kar je tem bolj žalostno, ker je iz gori navedenega jasno razvidno, da splošno državno zavarovanje še od daleč ne bo prineslo delavstvu take koristi, kakor jih prinaša to zasebno društvo.

Značilno je stališče, ki ga v tej zadevi zavzema »Društvo bombažnih predilnic kraljevine Jugoslavije«, ki v svojem pismu, od 26. pr. m. priporoča gosp. Hutterju, naj vsled nove vladne uredbe opusti svoje privatno zavarovanje.

Odgovor, ki ga je dal gosp. Hutter »Društvu bombažnih predilnic«, nam najbolj kaže njegovo borbeno močnatost. V njem pravi, da niti najmanj ne misli opustiti svojega privatnega zavarovanja, ker nudi njegovo zavarovanje delavcem boljše oskrbo za starost nego državno.

Če se že dela izjema glede »Bratovskih skladnic«, potem se mora upoštevati tudi

one obrate, kateri že imajo svoje privatno zavarovanje, posebno če je to boljše od novega. Nadalje pobija stališče omenjenega društva, češ, da zgubijo pravico do podpor iz splošnega zavarovanja tisti delavci, ki so se kjerkoli privatno zavarovali, kljub temu, da morejo svoje prispevke vseeno plačevati. Kako to, pravi gosp. Hutter dalje, da se lahko nameščenci, kateri so zavarovani pri »Pokojninskem zavodu«, še posebej zavarujejo pri kakšnem drugem zavodu ter lahko prejemajo na starost pri obeh zavodih? Zakaj bi potem delavci ne smeli? Mnenja smo namreč, zaključuje svoj odgovor, da se ima ravnati z vsemi državljanji, naj bodo uradniki ali delavci, enako.

Te junaške besede je vredno, da si jih zapomnimo, ker nam kažejo moža, kateri tudi v današnji vseskozi materialistični dobi, misli na splošno dobrobit in se bori za pravico vseh državljanov. S tem svojim nesebičnim delom zasluži, da ga uvrstimo med najboljše borce za boljšo, pravičnejšo in poštenejšo bodočnost vseh zatiranih. V delno zadoščenje pa naj mu bo zavest, da mu stojimo ob strani vsi borci »Zbora«, ki trdno in neomajeno verujemo v našo zmago, katera bo obenem zmaga pravice in poštenja, ne samo za delavca in nameščenca, ampak za vse stanovne vse Jugoslavije.

Tovariš urednik, to sem vam že davno hotel sporočiti, da javite v našem listu bralcem tovarišem, da se še najdejo, čeprav redki možje, kateri res izpolnjujejo Božje besede: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Gospoda Hutterja spodbujam ne samo Maribor, ampak vsa spodnja Štajerska. Če pridete v Ptuj, Ormož ali Ljutomer, ali kamorkoli, vas vsak vpraša, ali bi mu mogli preskrbeti delo v Hutterjevi tovarni. Vidi se, da je znan kot pravi kristjan, kateri plača pošteno delavca, da si lahko privoščijo pošteno hrano za sebe in svojo družino. Tudi je tovarna Hutter najbolj higijenično urejena.

Vsi na tabor Zbora v Smederevo

Tovariši, začnite že sedaj štediti za pot na manifestacijski tabor Zbora,

ki bo na Binkošti, dne 16. maja 1937. v Smederevu, rojstnem kraju našega vodje, tovariša Ljotića. Vsak borec naj napravi trden sklep, da se kljub svoji revščini osebno udeleži našega tabora v Smederevu, pa če bi tudi preklje padale z neba...

Podrobna navodila so že povsod dobili sreski poverjeniki, oziroma predsedniki organizacij, na katere naj se obrnejo tovariši na deželi. V Ljubljani se dobe vsa pojasnila v pisarni Zbora, Novi trg št. 4/II.

Tovariši Zboraši, agitirajte od tovariša do tovariša za Zboraško organizacijo, katera ima edina v Jugoslaviji program, da mora vsak državljan Jugoslavije toliko zaslužiti, da lahko preživi sebe in svojo družino. Agitirajte za državo »Zbora«, kjer bodo vse tovarne morale biti najmanj take kakor je Hutterjeva. Tem večja pa čast Hutterju, ki se je že danes približal tovarni bodočnosti sam iz lastnih nagibov.

Iz Savinjske doline

Velecenjeni tovariš urednik!

Prepričan sem, da boste sprejeli za vaš cenjeni list te vrstice in jih ponatisnili v prihodnji številki »Zbora«, čeprav jih piše okorna kmečka roka.

Že dolgo let zasledujem in čitam časopise in njih poročila brez razlike strankarske pripadnosti.

Že sem bil v dvomu, pri zasledovanju naše strankarske politike, katera nas je gospodarsko spravila v obup in propast, ali se res ni naši lepi bogati Jugoslaviji rodil mož, kateri bi prijel v roke krmilo, združil stanovne v stanovske organizacije, kjer bi gospodarsko in politično sami odločevali o svojih potrebah brez poklicnih političnih mešetarjev, kateri se udajajo zdaj tem, zdaj onemu kot velemestne počestnice.

Imam shranjene vse številke »Zbora«, katere ponovno prelistavam, saj mi je njegovo čtivo pravi evangelij in edina tolažba, ker le v »Zboru« vidim našo bodočnost in tudi našo rešitev iz težkega sedanjega političnega in gospodarskega dušljivega ozračja.

Vsem onim, kateri si želijo izboljšati svoj obupni položaj, pa ključem, pristopajte v naše vrste, organizirajte se stanovsko in ne čakajte, da se zadušimo!

Čim prej bomo zaklicali strankarjem vsi združeni v »Zboru« pod vodstvom našega vodje Dimitrija Ljotića: Stojte, nikamor več naprej, dovolj ste nas potegovali pod različnimi naslovi političnih strank! Četudi ste menjavali naslove, a

persem je bila vedno ista: vse v breme naroda, vam v korist in vašim zaveznikom, obrežanim in neobrežanim velekapitalistom.

Usoda je v vaših rokah, tovariši vseh stanov, združimo se vsi v vrste »Zbora« in zasijalo nam bode solnce boljših časov!
Savinjski kmet.

Pobrežje - Tezno

Tovarišem Zborašem Maribor desni in levi breg naznanjamo, da je sklenil Zboraški sportni odsek, da priredi gozdni izlet dne 23. maja popoldne ob pol 14. uri, v slučaju slabega vremena pa se preloži na prihodnjo nedeljo. Tovariši, tri četrt ure iz Maribora bo pešhoje. Torej se lahko tega izleta udeležijo mladi in stari. Pripeljite seboj svoje prijatelje in prijateljice, katerim je za pošteno in veselo razvedrilo par uric v naravi. Zboraški harmonikar in slikar gresta tudi z nami. Za zbirališče izveste v pisarni Zbora, Maribor, Gregorčičeva 26, ter pri vseh odbornikih. Na veselo svidenje, borci!

Na Tezmem se nahaja nek železniški uradnik, kateremu smrdi pošteno delo Zbora. Treba, da si ga prav dobro zapomnimo, tudi ostale nasprotnike Zbora ne bomo pozabili. Klevet smo vajeni in se jih ne ustrašimo, ker vemo, da vsaka reč le nekaj časa trpi, laž pa še posebno.

Borci, neustrašeno naprej do zmage!

Kaj piše žid o židih

(Konec.)

Naša doba, ki ni le najbolj židovska, marveč tudi najbolj babja doba; doba, ki ji je umetnost samo prt, s katerim si otira svoja razpoloženja, doba, ki misli, da izvira umetniški nagon iz živalske igre; doba najlahkovernejšega anarhizma, doba, ki nima smisla za državo in pravo, doba etike parjenja, doba najplitkejšega nazora v zgodovini, ki si ga moremo misliti (zgodovinskega materijalizma), doba kapitalizma in marksizma, doba, ki so ji zgodovina, življenje in veda le ekodomija in tehnika; doba, ki je proglasila genialnost za obliko blaznosti, ki pa nima niti enega samega velikega umetnika, niti enega samega velikega filozofa, doba najmanjše izvirnosti in največjega hlastanja za izvirnostjo, doba, ki je ideal devišstva zamenjala s kultom popoldnevišstva — ta doba si lahko lasti klavrno pravico, da je prva, ki ni le potrdila in obževala, marveč ga je dvignila do dolžnosti: ne, da bi pozabila samo sebe — kakor Grki in Rimljani — v bakanalu, marveč da bi se osvestila in podelila svoji lastni plehkosti neko vsebino.

Toda proti novemu židovstvu se dviga novo krščanstvo: človeštvo pričakuje novega ustanovitelja religije in boj se bliža odločitvi kakor v letu prvem. Med židovstvom in krščanstvom, med kupčijo in kulturo, med vrsto in osebnostjo, med nevednoto in vrednoto, med zemeljskim in višjim življenjem, med Ničem in Božanstvom spet lahko izbira človeštvo.

Kak poseben naš komentar k vsem tem pač ni potreben.

»Evolucija« sovjetske oblasti

(Konec.)

Iz vsega grizenja sedanjih sovjetskih oblastnikov med seboj lahko napravimo sledeči zaključek: tovariš Schatz (obenem židovka) je simbol svetovne revolucije. Tovariš Jakimenko je »mlada porajajoča se nacionalna Rusija« — (obenem Rus, oziroma točnejše Malorus). — Schatzova je soustanovila GPU za svetovno revolucijo, Jakimenko pa pokončuje kmeta v korist »nacionalnega preporoda«. (Pokončevanje je namreč že zdavnaj prešlo iz mest, kjer ni več koga pokončavati, na deželo, v tovarne in zavode, kjer se pokončuje predvsem kmeta in delavca.

Teorijo o nacionalnem preporodu sem srečal šele v emigraciji. V Rusiji mi taka ideja ni niti na pamet prišla. Odpovedati se svetovni revoluciji še nikakor ne znači odpovedati se komunizmu v Rusiji, Jakimenki začenjajo obračati v interesu lastnega blagostanja in, če hočete varnosti, komunistične zastave po vetru in začenjajo postopoma ustvarjati na razvalinah to, kar se v emigraciji imenuje nacionalna Rusija.

Popolnoma je jasno, da doživlja stara Leninova garda svoje zadnje dni. To pa zato, ker se je ta izkazala kot nekakšen konkurent Stalinski »genialnosti« in ker je med njo vendar še ljudi, ki se drznejo imeti svoje lastno mnenje in ker taka tovarišica kot je n. pr. Schatzova, vseeno ne bo kradla, pa tudi Jakimenku ne bo dovolila, da bi kradel. Ona je sicer fanatična, histerična, mogoče celo sadistka, toda nekakšno idejo ima že kot židinja vendar. Jakimenko nima absolutno nobene ideje. Vsa stara garda čuti, da prehaja zastava proletarijata vsega sveta in oblast, ki je postavljena, da to zastavo čuva, enostavno daje v roke druhali in ta druhal obkrožuje slehernega iz te garde, režeč se mu v obraz, kazaje svoje mlade volje zobe.

Kaj bo napravil Jakimenko, ko pregrizne goltanec Schatzovi? Ali bo Stalin lahko brez Jagode, Jagoda brez Jakimenka itd.? Vsi ti so se aklimatizirali v tej specifični atmosferi komunističnega ustroja, katerega so sami ustvarili in brez katerega jim ni mogoče živeti. Vse so to profesionalci sovjetske uprave. Če likvidirate to upravo, nimajo vsi skupaj kaj delati na svetu. Res je, da jih bo pri prevratu večina takoj poklanih, s postopno evolu-

cijo bodo pa zaklani postopoma, vendar pa moramo upoštevati, da so to specialisti boljševidne uprave, najgromnejše in najbolj krvave v svetovni zgodovini. Kakšni poklici bodo v razmerah neboljševidskega ustroja dostopni tem ljudem? Ali pa bo mogel Stalin zbrisati iz svojih računov tri do štiri milijone ljudi do zob oboroženih, vse eno ali evolucionisti ali revolucionarji? Na koga se bo potem naslonil? Kakšen stan ali delovni sloj mu bo verjel, in ne bo kazal s prstom na velika grobišča kolektivizacije, razkulačevanja, taborišč in Bjelomorsko-Baltijskega prekopa?

Ne, ne, vsi ti ljudje, kolikor bi se tudi ne grizli med sabo, so v odnosu k ostalem prebivalstvu zvezani do groba, zvezani s krvjo, zvezani za življenje in smrt. Njim ni mogoče verjeti niti tedaj, če bi resnično to hoteli, kar govore. »Nacionalna« ali »internacionalna« Rusija bo ostala pri Stalinskem aparatu vedno le — boljševidna Rusija.

Tako Solonevič. Če pogledamo sedaj dogodke v Rusiji, pri katerih sta padla Jagoda (Žid Jehuda) in Kaganovič (Žid Khon), potem jasno vidimo to-le:

Stalin se je naslonil na razne Jakimenke, na brezidejno druhal, ki se hoče

kakor on sam v interesu lastne varnosti in blagostanja odpovedati svetovni revoluciji, ker ve, da je vsa Rusija proti taki revoluciji, za katero strada in trpi neizmerno že celih 18 let.

Tej druhali se protivijo idejni komunisti (vrednost njihove ideje tu ne pride v poštev), predvsem židi in — polegajo v borbi, z njimi pa tudi sama svetovna revolucija. Da se torej Stalin in njegova druhal obdrže na oblasti in pri življenju, se polagoma odpovedujejo svetovni revoluciji in govore Rusom, da le-ti sedaj naenkrat trpe le za Rusijo in nič več za Kitajce, Špance in Francoze. To je torej čisto navadna, najordinarnejša in najkrutejša borba za oblast, ki je tako daleč od socialnega nacionalizma, kakor poklicni strankarski politiki od patriotizma.

Razvoj procesa, ki ga opisuje Solonevič in smo mu pravkar pričeli tudi mi, sicer kaže, da je zoperstavljanje prave Rusije proti druhali na oblasti po begu Solonevičevem postalo še močnejše, vendar pa je Stalin še vedno na oblasti. Ali pa se bo po vsem, kar nam je Solonevič povedal, Stalin lahko dolgo obdržal na oblasti brez — Jagode in njegovih?...
T. Š.